

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3214>

Number: 44 , p. 351-361, Spring II 2016

Yayın Süreci

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date - Yayınlanma Tarihi / The Published Date

14.12.2015

31.03.2016

**YENİ SAĞ'I OLUŞTURAN BİLEŞENLERİN BİRBİRİ İLE
ÇELİŞEN KAVRAMLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**
*AN EVALUATION ABOUT CONTRASTING CONCEPTS WITH EACH
OTHER COMPONENTS OF NEW RIGHT*

Arş. Gör. Çağrı D. ÇOLAK

Karadeniz Teknik Üniversitesi SBE Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Öz

1929 Ekonomik Buhranı'nın yol açtığı açmazlara bir çözüm olarak geliştirilen "refah devleti" anlayışının 1970'li yıllara gelindiğinde çeşitli nedenlerden (işsizlik, yüksek enflasyon, petrol krizi, ekonomik durgunluk, toplumsal çözülme vb.) dolayı miadını doldurması, Yeni Sağ adı ile anılan bir modelin ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde, refah devleti anlayışının sakatlanmasıyla oyuna dahil olan Yeni Sağ, genel olarak neoliberalizm ve neomuhafazakarlığın uyumlu bir sentezidir. Liberalizm ve muhafazakarlık iki ayrı ideoloji, anlayış ve konumlanış olmasına rağmen bu sentezin nasıl uyumlu hale geldiği çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Yeni Sağ'ın bileşenlerinin birbirleriyle gerilimli hatta yer yer çelişkili kavramlara önem atfetmesi, Yeni Sağ'ın sağlam temellere oturmadığı veya tutarsız fikirler barındırdığı gibi bir anlama gelebilir. Nitekim Yeni Sağ'ı eleştirenler de, özellikle tutarsızlık ve çelişkiler bağlamında eleştirilerini yoğunlaştırmıştır.

Liberalizmin öne sürdüğü "liberteryанизm", "minimal devlet" ve "bireycilik" kavramları ile muhafazakarların önem atfettikleri "otoriteryанизm", "güçlü devlet" ve "kollektivizm" anlayışlarını bir potada eritebilenin nasıl mümkün olduğuna yönelik veri sunabilmek çalışmanın amacıdır.

Bu çalışmada önce Yeni Sağ'ın ortaya çıkışı refah devletinin bunalımı ve bu bunalım sonucu oluşan Yeni Sağ iktidarlar bağlamında incelenecektir. Ardından bu anlayışın temel bileşenleri olan neoliberalizm ve neomuhafazakarlık kavramları üzerinde durulacaktır. Son olarak da bu iki bileşenin toplum ve devlet açısından dile getirdiği farklı söylemler ışığında karşılaştırmalı analiz yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yeni Sağ, Neoliberalizm, Neomuhafazakarlık, Otoriteryанизm, Minimal Devlet

Abstract

"Welfare state" perception which was developed for a solution to dilemmas that were originated from 1929 Economic Depression, was over by different reasons (unemployment, hyperinflation, oil shock, economic stagnation, communal subversion, etc.) at the beginning of 1970 and that caused to a new model which is named "New Right".

In the last quarter of 20. century, New Right which is involved in game with worsening the perception of welfare state, is generally a coherent synthesis of neoliberalism and neoconservatism. Although liberalism and conservatism are two separate ideology, perception and positioning,

this synthesis' harmony formation is the focal point of this study. The components of the New Right's attribution importance to tense with each other and sometimes conflicting concepts can mean New Right has no strong basis or contain incoherent ideas. Indeed, also criticals to New Right, intensified critics in the context of especially incoherent and contradictions.

The purpose of the study is to present a data for how it is possible melting in the same pot of concepts "libertarianism", "minimal state", "individualism" which are introduced by liberalism and perceptions "authoritarianism", "strong state" and "collectivism" which are attributed important by conservativists.

In this study, first; arising the New Right will be researched in the context of depression of the welfare state and New Right governments as a result of composing this depression. After, this perception's main components neoliberalism and neoconservatism concepts. will be dwelled on. Finally, comparative analysis will be made in consideration of different discourse from these two components with regard to society and state.

Keywords: New Right, Neoliberalism, Neoconservatism, Authoritarianism, Minimal State

GİRİŞ

Siyasi tarih, sosyal ve ekonomik krizler sonucu iflas eden anlayışlara alternatifler üretilen örneklerle doludur. Siyasal sistemler krizler karşısında tıkanma noktasına geldiklerinde bu tıkanıklıkları aşmak için yeni model ve anlayışlara ihtiyaç duyar. Yeni Sağ anlayış da bu ihtiyacın bir ürünüdür. 1929 Ekonomik Buhranı'nın yol açtığı açmazlara bir çözüm olarak geliştirilen "refah devleti" anlayışının 1970'li yıllara gelindiğinde çeşitli nedenlerden (işsizlik, yüksek enflasyon, petrol krizi, ekonomik durgunluk, toplumsal çözülme vb.) dolayı miadını doldurması, Yeni Sağ adı ile anılan bir modelin ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir.

Yeni Sağ'ın "yeni" sıfatı ile anılmasının nedeni nedir? Bir kavramın yeniliği eski ile yapılacak mukayese neticesinde tescilleneceğinden sağ kavramının doğuşu ve söylemlerine değinmekte fayda vardır. Siyasi cepheleri belirginleştirmek üzerine yapılan tasniflerin en popülerlerinden biri sağ ve sol ayrımıdır. Siyasette böyle bir terminolojinin oluşmasının kökeni Fransız İhtilali'nden sonra açılan Kurucu Meclis'teki oturma düzenine dayanır. Mevcut sistemin muhafazasını isteyen aristokrat ve ruhban sınıfı Kral'ın sağında, değişim taraftarı olan kesim ise solunda yer almıştır. Bu oturma düzeninden hareketle sağ; otorite, hiyerarşi, düzen, yükümlülük, gelenek ve milliyetçilik gibi değerlere sahip terminolojinin adı olarak anılmıştır. Bu değerlerden yola çıkılarak, liberalizmin orta nokta olarak kabul edildiği doğrusal çizgide sağ muhafazakârlık temsil etmiştir.

Sağ anlayışın doğasında hiyerarşi, düzen, gelenek ve ödev değerleri ile belirlenmiş bir otoriteryanizm vardır. Sağ'ı "yeni" kılan şey de bu otoriteryanizmin iktisadi liberteryanizm ile harmanlanmasıdır. Yeni Sağ; içerisinde hem

neoliberal değerler hem de neomuhafazakar değerler barındıran bir karışım modeli olarak göze çarpmaktadır. Refah devlet anlayışının krizlerine deva olarak ortaya çıkarılan bu karışım, farklı ideolojilerin değerlerini bir potada eritmesi bağlamında çelişkili gibi görünen söylemlere de yer vermiştir. Minimal devlet-Güçlü devlet, liberteryanizm-otoriteryanizm ve bireycilik-kollektivizm ikilemleri bu çelişkili söylemlere örnek gösterilebilir.

Bu çalışmada önce Yeni Sağ'ın ortaya çıkışı refah devletinin bunalımı ve bu bunalım sonucu oluşan Yeni Sağ iktidarlar bağlamında incelenecektir. Ardından bu anlayışın temel bileşenleri olan neoliberalizm ve neomuhafazakarlık kavramları üzerinde durulacaktır. Son olarak da bu iki bileşenin toplum ve devlet açısından dile getirdiği farklı söylemler ışığında karşılaştırmalı analiz yapılacaktır.

1. Yeni Sağ'ın Ortaya Çıkışı

Yeni Sağ, 1980'li yıllarda başta iktisadi ve siyasi alanda olmak üzere bütün alanlarda liberal tezlerin yeni bir formülasyonla üretildiği yaklaşımların genel adıdır (Demir ve Acar, 2005, s. 297). 1929 Ekonomik Buhranı ve İkinci Dünya Savaşı'nın olumsuz etkileri; asli görevi adalet ve güvenliği temin etmek olan devletlerin müdahale alanlarını genişletmiştir. Vatandaşlarının refah ve mutluluğu için daha çok yetki ve sorumluluk duyan bir devlet anlayışı hakim paradigma haline gelmiş ve bu anlayışa refah devleti adı verilmiştir. Bu anlayışın 1970'li yıllarda çeşitli nedenlerle (petrol krizi, bütçe açıkları vs.) krize girmesi ve miadını doldurması sonucu değişen koşullara göre seçenekler geliştirebilme esnekliğine sahip olan kapitalizm, kendine çıkış yolu olarak Yeni Sağ'ı yaratmıştır.

Yeni Sağ söylemin temel amacı; refah devletinin, toplumsal talepleri arttıran, ekono-

midde önemli bir yer kaplayan, aynı zamanda geniş bürokrasiyle sermaye akışını yavaşlatan yapısını çözmek ve böylece küreselleşen sermayenin önündeki engelleri ve sırtındaki yükleri ortadan kaldırmaktır (Baltacı, 2004, s. 360).

Yeni Sağ politikalar öncelikle İngiltere'de 1970'li yılların sonlarında "IMF İstikrar Paketi" ile gündeme getirilmiş, 1979 yılında Margaret Thatcher iktidarı dönemi ile başlamış ve 1980'ler boyunca hız kazanarak sürmüştür. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise 1980'de Ronald Reagan'ın seçim zaferi ile başlamış, Cumhuriyetçi Parti'nin iktidarı boyunca egemen olmuştur (Yürekli, 2007, s. 29-30). Seksenli yılların ortalarında ve çift kutuplu sistemin çözülme emareleri göstermesiyle birlikte, diğer ülkelerde de rağbet gören bu anlayışın Türkiye temsilcisi Turgut Özal ve Anavatan Partisi olmuştur (Şener ve Çolak, 2015, 401).

1.1. Refah Devleti'nin Çıkmaza Girişi

Refah devleti, sosyal refahın en elverişli bir şekilde vatandaşlara sunulması amacıyla devletin ekonomiye aktif ve kapsamlı müdahalelerde bulunmasını öngören bir devlet anlayışıdır (Çelik, 2005, s. 303). 1929 Klasik Buhran'dan sonra ortaya çıkan ve 1970'lere kadar önemini koruyan refah devleti anlayışı, serbest piyasa ekonomisinin başarısızlığı varsayımına dayanmaktadır (Pehlivan, 2009, s. 58). Temel amacı da bu başarısızlığı ortadan kaldırmaktır.

Refah devletinin yükselişi İkinci Dünya Savaşı sonrası döneme tekabül etmektedir. Sanayi Devrimi'nden sonra meydana gelen savaşlar ve ekonomik krizler, refah devletinin kurulması için bir tecrübe olmuştur. Ekonomik krizlerin önüne geçmek, savaşların ve krizlerin yol açtığı tahribatı ortadan kaldırmak için refah programlarının devlet eliyle organize edilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası bu konuda devlet ve sosyal taraflar arasında meydana gelen uzlaşma, refah devletine giden yolun başlangıcı olmuştur (Çelik, 2005, s. 304). 20. yüzyılın başlangıcında, çalışan insanların oy hakkına sahip olmalarıyla birlikte, İngiliz partileri, Liberal ve Muhafazakâr Partilerin üst tabakadan centilmenleri, daha önce asgari seviyeye indirdiği refah düzenlemelerine (devlet eğitimi, konut edinme, iş bulma ve sağlık bakımı) ilişkin taleplere dikkat kesilmişlerdir (Roskin, 2011, s. 33). Dolayısıyla oy hakkının

yaygınlaşması, refah devletinin büyümesine yol açtı.

Refah devletinin öngördüğü Keynesyen ekonomi politikaları, 1970'li yıllara gelindiğinde sorunlar yaşamaya başlamış, petrol krizleriyle birlikte kapitalizm kendini bir çıkmazda bulmuştur. Üretimin düşmesine karşın fiyat düzeylerindeki sürekli yükseliş ve bunun sonucunda işsizliğin artmasıyla, stagflasyon¹un ortaya çıkması Keynesyen ekonomi politikalarının iflası anlamına gelmiştir (Baltacı, 2004, s. 361). Bu iflasın nedeni refah devletlerinin, risk paylaşımının mümkün olduğu ve nüfusun büyük bir çoğunluğunun devamlı işlerde çalıştığı bir topluma göre biçimlendirilmiş olmasıydı. Bir başka deyişle refah devleti, çok geniş ve nüfus oranının arttığı, hemen hemen sürekli işsiz olan hayatta sadece marjinal bir rol oynayan bir topluma göre biçimlendirilmemişti (Çelik, 2005, s. 312). Hiçbir katkı payı ya da vergi ödemeyen, daha çok yerel otoritelere ve yardımlara muhtaç olan insanların devamlı bir biçimdeki artışı refah devletini krize sürüklemiştir. Ayrıca refah devletinde devlet müdahaleciliğiyle insanların yoksulluktan kurtarılması, sosyal ve ekonomik güvenceye sahip olması amaçlanırken, tam tersine devlet bürokratikleşmeye, fertlerin özel alanlarını kontrol ve ihlal etmeye başlamıştır (Yürekli, 2007, s. 28).

Tüm bunların sonucunda, önceleri istikrarlı iktisadi büyüme paylaştığından ve sosyal bütünlüğü sürdürdüğünden itibarı olan Keynesci talep yönetimi, daha önceki serbest piyasa düşüncesini ısrarla isteyen siyasi bir sağın artan baskısı altına girmiştir (Heywood, 2013, s. 104).

1.2. Thatcher ve Reagan Politikaları

Yeni Sağ fikirlerin izleri 1945 sonrasında yaşanan ekonomik büyümenin 1970'lere gelindiğinde durması ile aşikâr hale gelen Keynesci sosyal demokrasi'nin başarısızlığına ve toplumsal çözülme ve zayıflayan otorite hakkında artan kaygılara kadar götürülebilir. Bu fikirler en büyük etkisini 1980'lerde ABD ve İngiltere'de göstermiş ve Reaganizm ve Thatcherizm biçiminde ifadesini bulmuştur (Heywood, 2012, s. 118). Hem İngiltere'deki "Thatcherizm" hem de ABD'deki "Reaganizm" politikaları,

¹ Durgunluk içinde enflasyon.

özünde muhafazakâr olan bir sosyal felsefe çerçevesinde, laissez-faire ekonomilerini kaynaştırmayı hedefleyen Yeni Sağ'a ait ideolojik bir projedir (Heywood, 2013, s. 67). Bu iki liderin gücü, sosyal refah devletini tümüyle ortadan kaldırmaya yetmese de bu olgunun önemli ölçüde aşınmasına yol açmıştır (Berkday, 2010, s. 95).

Refah devleti, her ne kadar ekonomiye müdahil oluyorsa da kapitalist sistem üzerine inşa edilen bir anlayıştır. Bu anlayışın krize girmesiyle kapitalist sistem iki seçenikle karşı karşıya kalmıştır: Ya toplumsal ve ekonomik talepler karşılanacak ve bunun için de kapitalizmin gereklerinden ödün verilecek, ya da toplumsal talepler kısıllanacak, demokrasiden ödünler verilecek ama sermayenin birikim koşulları korunacak ve geliştirilecektir (Baltacı, 2004, s. 362-3). Kapitalist devlet doğal olarak ikinci seçeneği tercih etmiş ve bu tercih vesilesiyle ekonomik sorunlarına deva aramıştır.

Refah devletinde petrol krizleri öncülükünde yaşanan birçok ekonomik sorundan en önemli ikisi enflasyon ve durgunluktur. Enflasyonun nedeni kamu harcamalarındaki artış, durgunluğun nedeni ise üretimi ve yatırımları olumsuz etkileyen yüksek vergilerdir. Bu nedenle arz yanlısı iktisat görüşü, 1980'de Reagan'ın ABD'de yönetime geldikten sonra uyguladığı ekonomik politikalara temel teşkil etmiştir (Pehlivan, 2009, s. 55). Thatcher'ın ekonomik yaklaşımı enflasyonun kontrolü ve devlet borçlarının azaltılması konularında Reagan'ın yaklaşımından farklılık göstermektedir. Thatcher ekonomiyi açık bir biçimde monetarist uygulamalarla hizaya sokarken, Reagan ise bunu arz yanlısı iktisat modeli ile hayata geçirmeye çalışmıştır (Ashford, 1990, s. 2).

Thatcher ve Reagan'ın uygulamalarının diğer ülkelere bu denli hızlı yayılmasında rol oynayan başlıca beş faktör vardır (Ashford, 1990, s. 8): Birincisi, Yeni Sağ ekonomik uygulamalarının akademik ve ekonomik açıdan güvenilirliğinin olmasıdır. İkincisi, bu uygulamalara sağlanan kurumsal desteklerdir. Üçüncüsü, medya tarafından bu politikaların benimsenmesi ve yayınlanmasıdır. Dördüncüsü, bu uygulamaların ekseriyetle politik destek görmesidir. Beşincisi, toplumun seçim tercihlerinden hareketle bu politikaların kabul edilebilirliğinin kanıtlanmasıdır. Bu beş faktör, Yeni Sağ'ın küreselleşme furyası ile birlikte diğer devletlerde nüfuz alanı

bulmasına olanak sağlamıştır.

Son olarak, Başbakan Margaret Thatcher ve Başkan Ronald Reagan'ın devlet yönetimleri ve krizlere karşı tutumları açısından ideolojik ruh ikizleri olduklarına dair tarihsel bir görüş birliği de söz konusudur ve bu iki isim ayrılmaz politik müttefikler olarak ifade edilir (Clark, 2013, s. 21).

2. Yeni Sağ'ın Temel Bileşenleri

Her ne kadar, sosyalist yazarlar Yeni Sağ'ı gerek politikada gerek ekonomik düşüncede gerekse felsefede yirminci yüzyılın son çeyreğinde gelişen ve sola karşı ciddi bir üstünlük sağlayan bütün anti-sosyalist hareketleri kapsayan geniş bir etiket olarak kullansalar da (Yayla, 2011, s. 211), temel bileşenleri iki farklı ideoloji olan bu anlayışı böylesine indirgemeci bir tutumla analize tabi tutmak eksik sonuçlar doğurur.

Muhafazakârlık kapsamında ideolojik bir gelenek olarak Yeni Sağ, piyasa bireyciliğinin ve sosyal veya devlet otoriteryanizminin bir bileşimini ileri sürer (Heywood, 2012, s. 116). Bu farklı eğilimler genellikle neoliberalizm ve neomuhafazakarlık olarak adlandırılır².

Yeni Sağ anlayış iki bileşen üzerine tesis edilmiştir. Birincisi, Keynesyen Model çerçevesinde kamu sektörünün piyasadaki ağırlıklı rolünü reddeden neoliberalizm; ikincisi ise otoriteyi yeniden güçlendirmek ve aile, din ve millet temelinde geleneksel değerlere dönüşü arzularan neomuhafazakarlıktır. Neoliberalizm, adından da anlaşılacağı üzere, klasik liberalizmin güncelleştirilmiş bir versiyonudur. Birey, özel teşebbüs, serbest piyasa ve minimal devlet neoliberal anlayışın anahtar kavramlarıdır. Serbestçe işleyen bir ekonomik sistemin etkili ve verimli olacağı ve devlet müdahalesi olmayan bir toplumsal sistemde bireylerin özgürleşeceği neoliberalizmin temel söylemidir. Neomuhafazakarlık, gücünü ve müdahalesini ekonomik alandan çeken devletin, bu güç ve müdahalesini eksikliğini hissettiği toplumsal alana yönlendirmesini ve otorite ile disiplinin yeniden tesisini savunur. Bu düşüncüyü savunanlar, liberal anlayışın piyasa-devlet ilişkisi hakkındaki tezlerini kabul etse de; liberal toplumların değerlerden arınmış, kültürel kimlikten yoksun toplumlar olamayacaklarını, olurlarsa yozlaşp çökecekleri endişe-

² Her iki ideolojideki "neo" takısı, önüne getirildiği ideolojilerin, dönemin koşulları çerçevesinde güncellenmiş versiyonları olduklarına işaret eder.

sini dile getirmekten de geri durmamışlardır (Güler, 2010, s. 151).

Diğer taraftan, neoliberalizm, kısmen sosyalist partilerin yükselişine bir tepki olarak gelişmişse de muhafazakârlar, neoliberallerin sosyalizme fazlasıyla ödün verdiği kanısında olmuşlardır. Neoliberaler ise, muhafazakârların artık liberalizmin amaçlarına hizmet etmeyen eski liberal dogmalara takılıp kaldıklarından yakınmışlardır (Berktaş, 2010, s. 95). Bu iki ideoloji arasındaki duvarları alçaltmak için bu algının değişmesi, bunun değişmesi için de köklü bir kriz gerekmektedir. Tam da refah devletinin içinde düşmüş olduğu gibi bir kriz. Bu ortam, liberalizmi güncelleştirenlerle muhafazakârlığı güncelleştirenleri antisosyalist çerçevede yan yana getirmiştir. Yeni Sağ, işte bu iki ana ayak üzerinde yükselmiştir.

2.1. Neoliberalizm

Neoliberalizm klasik liberalizmin güncellenmiş bir versiyonudur. Klasik liberalizmin piyasa ile ilgili savunduğu "görünmez el" teorisini yeniden hakim paradigma haline getirme amacını taşır. Temel öğeleri birey ve pazar olmakla birlikte temel amacı piyasa üzerindeki devlet müdahalesini kaldırmaktır (Türk, 2008, s. 124). İktisadi liberalizmin yeniden hayatı kazandırmanın karşılığı olarak kullanılan neoliberalizm kavramı, karşı devrim niteliğindedir ve amacı 20.yüzyıla damgasını vuran iri devlet ve devlet müdahalesini eğilimini durdurmak, mümkünse tersine çevirmektir (Heywood, 2013, s. 67).

Liberal Yeni Sağ şeklinde de ifade edilebilen neoliberalizm, minimal devletin yeniden ifade edilmesi ile eş anlamlıdır. Bu anlayış, "özel, iyi; kamu, kötü" şeklinde özetlenir. Devlet, zor kullanma ve özgürlüğün yer almadığı alan olarak görülür; kolektivism bireysel inisiyatif kısıtlar ve öz saygıyı azaltır. Ne kadar yumuşak olursa olsun her yönetimin aynı şekilde insani faaliyetlere zarar veren etkisi vardır (Heywood, 2013, s. 104). Neoliberallerdeki minimal devlet anlayışı, liberteryenlerdeki "Devlet gereksiz bir kötülüktür" ve ya anarşistlerdeki "Devlet, ortadan kaldırılmalıdır" anlayışı kadar ileri gitmez. Mises (2010)'e göre liberalizm, anarşizmden köklü bir biçimde farklılaşır ve de devletin ortadan kaldırılmasını amaçlayacak kadar aptal değildir. Liberaller bir ölçüde zorlama ve

tazyik olmaksızın sosyal işbirliği ve medeniyetin var olamayacağını tamamen kabul ederler (s. 61). Dolayısıyla devletin nüfuzunu minimize edeceği alan ekonomi ve piyasadır. Kusursuz bir serbest piyasa anlayışını tesis edebilmek için minimal devlet savunulur. Devlet, yine fenalık olarak değerlendirilse de bu gerekli bir fenalıktır. "Serbest piyasa, güçlü devlet" parolasıyla yola çıkan Yeni Sağ hareketin "serbest piyasa"ya yapmış olduğu vurgunun altyapısını neoliberal düşünce oluşturmaktadır.

Refah devleti anlayışı sonucu devlet, liberalizmin salık verdiği asli görevlerinin (adalet ve güvenlik) yanında eğitim, sağlık, sanat vs. alanlarında görev yüklenip şişkinleşmiştir. Hem hantallaşıp asli fonksiyonlarını yerine getirememeye hem birilerinin kamu gücünü ele geçirecek yolsuzluk yapımları için kapı aralamaya, hem de başkasının parası üzerinden hayır yaparak adaleti ihlal etmeye başlamıştır (Özipek, 2007, s. 38). Neoliberal düşüncenin minimal devlet ısrarının nedeni, devleti küçültmek dolayısıyla üzerinde kavga edilecek pastayı da küçültmek manası taşımaktadır.

Neoliberalizm; "en az hükümet, bırakınız yapsınlar, seçme özgürlüğü, serbest piyasa toplumu, birey" gibi ilkeler üzerine tesis edilmiş bir anlayıştır (Baltacı, 2004, s. 364). Heywood (2013)'a göre, neoliberalizm sadece Yeni Sağ'ın elindeki bir silah değildir. Bu anlayış, daha geniş kapsamlı güçler tarafından şekillendirilmiştir. Bu güçlerin arasında en dikkat çekici olanlar iktisadi küreselleşmeden doğan güçlerdir. Ayrıca neoliberalizm, muhafazakâr partiler üzerinde olduğu kadar, liberal ve sosyalist partiler üzerinde de etkili olmuş ve etkisi Anglo-Amerikan dünyanın sınırlarını aşmıştır (s. 67-8).

2.2. Neomuhafazakarlık

Edmund Burke'un düşünsel temellerini attığı muhafazakârlık, 1960'larda ABD'de liberal katkılarla yenilenip neomuhafazakarlık haline getirilmiştir (Okutan, 2006, s. 309). Muhafazakâr Yeni Sağ ya da neomuhafazakarlık en iyi şekilde, liberal reform ve ilerlemeci değerlerin yaygınlaşmasının bir sonucu olarak ortaya çıktığı düşünülen sosyal parçalanma korkusu çerçevesinde tanımlanabilir (Heywood, 2013, s. 108).

Neomuhafazakarlık; "güçlü hükümet, toplumsal otorite, disiplinli toplum, hiyerarşi ve itaat ve ulus" gibi ilkeler üzerine tesis edilmiştir

(Baltacı, 2004, s. 364). Liberalizme nazaran daha otoriter olmasının arka planında yatan sebep, insan doğası yaklaşımıdır. Muhafazakârlara göre insan doğası, liberallerde olduğu gibi iyimser değildir. İnsan kusurludur, her zaman kendi adına en rasyonel kararları alabilen bir özelliğe sahip değildir. Birey, toplum içinde birey olma özelliği kazanır. Dolayısıyla muhafazakârlar, toplumu birey karşısında önceler.

Yeni Sağ'ı oluşturan ana öğelerden birisi olan neomuhafazakarlığın temel amacı otoriteyi yeniden tesis etmek ve aile, din ve millet temelinde geleneksel değerlere dönmektir. Neomuhafazakarlıkta otorite, kültürel değerlere bağlılığı, toplumsal istikrarı ve toplum içinde saygıyı ve disiplini sağlayacak bir güç olarak görülür (Türk, 2008, s. 125).

Özellikle 20.yüzyılın son çeyreğinde, Yeni Sağ'ın ekonomik alanda savunduğu neoliberalizm ile sosyal alanda savunduğu muhafazakarlık, iki ayrı ideolojik konumlanışın bir arada gelişmesine neden olmuştur. Bu çerçevede, neomuhafazakarlık, neoliberalizmin ekonomik alandan devlet gücünü ve müdahalesini geri çekme siyasetine karşılık sosyal alanda eksikliğini hissettiği otorite ve sosyal disiplinin, din ve aile gibi ideolojik motiflerin öne çıkartılmasını savunmuştur (Güler, 2010, s. 146).

Neomuhafazakarlık tepkisel bir oluşumdur. Tepki duyduğu konular liberal sistemlerin bunalımları ve burjuva değer sisteminde ortaya çıkan otorite çözümlüdür. Bu yüzden çocuk eğitimi, eğitim, kadın ve ailenin statüsü, cinsellik ve dinin uygulanışı gibi kültürel değerler neomuhafazakarların büyük ağırlık verdiği konular arasında olmuştur (Güler, 2010, s. 147). Ayrıca neomuhafazakarlık refah devleti anlayışına da karşıdır. Bu durumun temel nedeni ise refah programının, toplumsal bünyenin birer organı olan kurumları zayıflatması ve sonuçta yıkıma uğratmasıdır (Özipek, 2007, s. 43).

3. Yeni Sağ Bileşiminin Çelişen Kavramları

Yeni Sağ, liberal muhafazakâr düşünce geleneğinin bir ürünü olarak değerlendirilebilir, hatta muhafazakâr düşüncenin liberal parametreler üzerindeki inşası olarak da ifade edilebilir (Çaha, 2012, s. 130). Oldukça geniş bir terim olmakla birlikte kapsamında vergilerin düşürülmesinden, televizyon ve filmlerde daha fazla sansüre, göç karşıtı kampanyalardan, göçmenleri ülkelerine geri göndermeye kadar birçok farklı

fikri barındırır. Aslında Yeni Sağ, birbirlerine karşıtlıkları açıkça ortada olan iki ideolojik geleceğin birleşmesidir (Heywood, 2013, s. 103).

Genel olarak değerlendirildiğinde liberalizm ile muhafazakarlığın birbirleriyle çelişen özelliklere sahip iki akım olduğu söylenebilir. Güçlü devlet, disiplinli toplum, toplumsal otorite, hiyerarşi, itaat, ulus, gelenek, din gibi unsurlar muhafazakâr değerler olarak görülürken, birey, seçme özgürlüğü, serbest piyasa disiplini, sınırlı devlet gibi teoriler de liberalizmin vurguladığı hususlar olarak dikkat çekmektedir. Yeni Sağ düşünceyi savunanlar bu iki bakış açısının olumlu yönlerini alarak, kendilerince en doğru olanı bulmaya çalışmışlardır (Tortop, İsbir, Aykaç, Yayman, Özer; 2012, s. 362).

Yeni Sağ fikirler, bünyesinde birçok yönden tutarsızlık ve bir ölçüde çelişkiler barındırmaktadır. Neoliberalizm özgürlük, tercih, haklar ve rekabet gibi değerleri savunurken, neomuhafazakarlık otorite, disiplin, hürmet ve ödev gibi değerleri savunmaktadır. Neoliberalerin kontrolsüz kapitalist sistemin kendi başına buyruk hareket etmesini sağladığı ölçüde neomuhafazakarlığın bağrına bastığı yerleşik değerler ve geleneksel kurumları o ölçüde tehdit etmesi tehlikesi vardır. İkincisi, serbest piyasa ekonomisinin uzun vadeli güvenilirliği sorgulanmaktadır. İktisadi hayatta devleti geriye sarmak rekabeti kızıştırıp girişimciliği cesaretlendirebilir fakat er ya da geç olumsuzlukları, özellikle kısa vadeli düşünme eğilimi, yatırımdan kaçınma, artan eşitsizlikler ve büyüyen toplumsal dışlanma şeklinde, belirgin hale gelecektir (Heywood, 2012, s. 118).

Bu çerçevede, Yeni Sağ'ın barındırdığı en bariz üç çelişki: Liberteryanizm-Otoriteryanizm, Minimal Devlet-Güçlü Devlet ve Bireycilik-Kollektivizm olarak göze çarpmaktadır.

3.1.Liberteryanizm-Otoriteryanizm Çelişkisi

Yeni Sağ'ı "muhafazakâr kapitalizm" olarak betimleyen görüşler vardır (Hoover, 1988, s. 800). Bu görüşlerin arka planında bir sınıflandırma ve işbölümü yatmaktadır. Ekonomik alanda liberal savları destekleyip sosyal alanda muhafazakâr savları önceleyen Yeni Sağ, çelişkili olan bu kavram ve ilkeleri bu şekilde bir sentez haline getirmiştir.

Liberteryanizm; otorite, gelenek ve eşitlik gibi diğer değerlerin üstünde hürriyete veya

özgürlüğe katıyetle öncelik veren bir ideolojik duruştur. Nitekim neoliberaler bireysel özgürlüğün alanını maksimize etmek ve kamu otoritesinin alanını ise minimize etmeye çalışırlar, genellikle devleti özgürlüğün en büyük tehdidi olarak görürler (Heywood, 2012, s. 95). Öte yandan otoriteryanizm, toplumu bir merkezi otoritenin kontrolünde tutma isteği ve bireylerden bu otoriteye sorgusuz sualsiz itaat talebidir (Yayla, 2011, s. 150). Neomuhafazakarlık, neoliberal siyaset doğrultusunda devletin sosyal işlevlerinden arındırılmasına destek verir; ama diğer yandan çıplak otorite olarak kendinden menkul meşruiyetini güçlendirmeye, tahkim etmeye çaba gösterir (Bora, 2012, s. 70). Popper'in literatüre kattığı "açık toplum" anlayışına mesafelidir. Açık toplumda, toplumun mensupları iktidar yapılarını iktidarın düşmanca mukabelesiyle karşılaşma korkusu olmadan açık ve aleni olarak tenkit edebilirler; eğitim endokstrinasyona³ çevrilmez; toplum devletin engellemesi ve manipülasyonu olmadan doğal yollarla gelişebilir; düşünce, inanç ve icraat özgürlüğü azami seviyededir; toplum totaliter yönetimlerde olduğu gibi boğucu bir disiplin içinde tutulmaz (Yayla, 2011, s. 1). Dolayısıyla bireye her türlü otorite karşısında kendi seçimlerini özgürce yapabilme hakkını veren özgürlükçü düşünceler neomuhafazakarlığın düşmanıdır (Türk, 2008, s. 125).

Neomuhafazakarlık özellikle ekonomik liberalizmle muhafazakârlığı sıkı bir şekilde lehimlemiş, ancak diğer yandan, modern liberal toplumların değerlerden arınmış, kültürel kimlikten yoksun toplumlar olamayacaklarını, olurlarsa yozlaşmış çökecekleri endişesini dile getirmekten geri kalmamıştır (Güler, 2010, s. 151). Bu endişeyi bertaraf edebilmenin çözümü olarak da ekonomik alandaki serbestliğin sosyal alana sirayet etmesinin engellenmesini yani sosyal alanda otorite, hiyerarşi ve geleneklere bağlılığı korumayı sağlamaya çalışmıştır.

Neoliberaler piyasayı korumak için güçlü bir hukuk sistemi isterler ve bunu sağlamak için otoriter önlemler alınmasına karşı çıkmazlar. Kapitalizmin piyasa düzeninin doğallığından ve kendiliğinden oluşmasından sürekli söz edilmesine karşın, bu düzenin yukarıdan

dayatılması gerekir. Neomuhafazakarlar ise piyasanın doğallığına ya da kaçınılmazlığına inanmazlar, ama piyasa düzeninin katı disiplinini otoritenin sağlanması için siyasal açıdan yararlı bir araç olarak görürler (Baltacı, 2004, s. 365). Bu iki ortak gaye çelişkili gibi görünen iki akımı ortak bir hedefte buluşturmış ve liberal-muhafazakâr sentezin oluşmasını kolaylaştırmıştır.

3.2. Minimal Devlet-Güçlü Devlet Çelişkisi

İnsanın kendine ait sınırları aşma eğiliminden kaynaklanan kötülüğü ve başkalarının haklarına yapılan bu tür haksız tecavüzlerin ortaya çıkardığı ihtilafları bertaraf etmek, devletin varlığının temel nedenidir (Humboldt, 2013, s. 139). Varlık nedeni yalnızca bunlar olan bir devletin güçlü olmasına gerek var mıdır ya da güçlü olması gerektiği alanlar nelerdir? Minimal ya da güçlü devletin ne ölçüde çelişki barındırdığı ve ya barındırmadığına bu sorular çerçevesinde yaklaşmak daha faydalı olacaktır.

Başlangıçlarından bu yana devletler öncelikle iki adet örgütlü şiddet biçiminin uygulanmasına sahne olmuşlardır: Biri devletler arası ilişkilere yönelik şiddet, diğeri ise nüfusu kontrol altında tutmaya ve devletin düzenini korumaya yönelik şiddettir (Poggi, 2014, s. 91-2). "Otorite, düzen, hiyerarşi, itaat" gibi anahtar kavramlara özel anlam atfeden muhafazakârlık anlayışı için ikinci şiddet biçimi ayrı bir öneme sahiptir. Muhafazakârlar için devletin güçlü olması en temel meselelerden biridir. Güçlü devlet mümkün müdür ya da ne şekilde mümkündür? İbn Haldun (2009), "çok sayıda grup ve topluluğun yaşadığı topraklarda güçlü bir devletin kurulması zordur" der. Bunun nedeni olarak da, bu grup ve toplulukların düşünce ve beklentilerindeki uyumsuzlukları gösterir. Her düşünce ve beklentinin ardında kendi dışındaki reddeden bir asabiyetin olduğunu, bu topluluklardan her birinin kendisini diğerlerinden daha güçlü ve muktedir gördüğünü ve bundan dolayı da devlete karşı isyan ve ihtilallerin arkasının kesilmeyeceğini ifade eder (s. 20).

Yeni Sağ'ın hedefi güçlü ama minimal bir devlet inşa etmektir. Bir devletin hem güçlü hem de minimal olması mümkün müdür? Ya da hem güçlü hem minimal derken hangi alanda güçlü hangi alanda minimal olduğu kastedili-

³ Belirli tavırların ve inançların, bireylere, onların entelektüel otonomilerini ortadan kaldıracak ve akli melekelerini kullanmalarını engelleyecek şekilde aşılması.

yor? Çelişkili gibi görünen bu iki anlayış, yukarıdaki sorular ışığında daha net bir içerik kazanabilir. Liberallere göre devlet, bireylerin daha rahat ve güvenli yaşaması için icat ettikleri araçsal bir değerdir; onun aşkın veya kutsal bir değeri yoktur (Özipek, 2007, s. 35). Hatta liberal görüşe göre muhafazakârlık, her ne kadar güçlü devletten yana olarak bilinse de, bu genel yargı her zaman ve her muhafazakârlık türü için geçerli olmamaktadır. Yani devletin güçlü olmasıyla sınırlı olması aynı anda mümkündür. Muhafazakârların asıl duyarlı oldukları konu aile, din ve gelenek gibi kurumların korunmasıdır (Özipek, 2007, s. 42).

Klasik liberalizm ekonomik alanda devletin gece bekçisi rolünde olduğu serbest piyasa ekonomisini benimsemekte, toplumsal alanda geleneği, ahlaksal değerleri göz ardı etmektedir. Muhafazakârlık ise tam tersine, piyasa ekonomisinin gerekliliği düşüncesine katılmamakta, devlete, geleneğe ve ahlaksal değerlere vurgu yapmaktadır. Yaşanan sosyal refah devleti deneyiminin ardından neoliberaler ekonomik alanda klasik liberalizmin serbest piyasa ekonomisi anlayışına dönüş yapmış, toplumsal alanda da muhafazakârlığın ahlaksal değerlerle örülü birey anlayışını ve güçlü devlet yaklaşımını benimsemiştir (Baltacı, 2004, s. 365-6). Öte yandan İbn Haldun (2009)'un devletin ticaret ve ziraat yapması halinde, halkın kısa sürede zararını göreceğini, devletin vergi gelirlerinin azalacağını, ülkenin kalkınma ve gelişmesinin de duracağını ifade ettiği görüşleri de devletin ekonomik alandan çekilmesinin onu daha güçlü kılacağına işaret etmektedir (s. 56-7).

Devletin ekonomik alanda geri plana itilmesiyle ortaya çıkan siyasi ve sosyal güçler, sadece devlet otoritesinin güçlendirilmesiyle denetim altında tutulabilir (Heywood, 2013, s. 111). Ekonomik ve sosyal faaliyet alanlarından çekilerek güçsüzleşen devletin, gerekli dönüşümleri gerçekleştirmek için güçlü, otoriten bir yapıya bürünmesi gerekmektedir. Yani ekonomik alanda özgürleştirilen birey, siyasal alanda otoriten bir alana itilmektedir. Bu kesişme noktasında ise muhafazakâr görüş devreye girerek liberal savları doğrulama işlevini yerine getiren bir fonksiyon üstlenmektedir.

Dünyada 1980'lerden başlayarak 1990'ların sonuna kadar yaşanan neoliberal yeniden yapılanma sürecinde devlet ekonomik verimliliğin bir engeli olarak görülmüştür (Gü-

zelsarı, 2003, s. 28). Ekonomik alanda çok işlev gören devletin piyasa müdahaleleri ve refah uygulamaları ile işsizliği önlemek adına en önemli istihdam kapılarından biri haline gelmesi, devletin verimliliğe engel teşkil ettiğinin en belirgin kanıtları arasında yer almaktadır. Hâlbuki minimal devlet, bireylerin yegane istihdam kapısı haline gelmediği bir zihniyeti ihtiva etmektedir (Çaha, 2012, s. 58). Dolayısıyla bu tür bir zihniyet ekonomik verimliliği destekler niteliktedir.

Minimal devlet düşüncesi yerini zamanla etkin devlet anlayışına bırakmıştır. Bu anlayışa göre devlet, büyümenin doğrudan temin edicisi değil bir ortağı ve katalizörü olarak piyasanın genişlemesine olanak sağlamalıdır (Güzelsarı, 2003, s. 28).

Dünya Bankası'nın söyleminde "etkin devlet" kendi kapasitesini en iyi şekilde kullanabilen devlet olarak tanımlanmaktadır. Böylece, her zayıf devletin yerine getirmesi gereken görevlerin sınırları saptanmaktadır. Bunlar, hukuk düzeninin kurulması, mülkiyet haklarının korunması, makro istikrarın sağlanması, fiyat bozulmalarından kaçınılması, ticaret ve yatırımda liberalizasyon, temel sosyal hizmetler ve altyapı tesislerine yatırım yapılmasıdır (Güzelsarı, 2003, s. 28-9).

Etkin devlet anlayışı, hangi açıdan minimal hangi açıdan güçlü devlet olunacağı sorunsalını daha net bir şekilde sunması açısından bu iki kavramın çelişkili görüntüsünü berraklaştırmıştır.

3.3. Bireycilik-Kollektivizm Çelişkisi

Neoliberalizm, güçlü bireycilik ve kendine güveni vurgulayan insan doğası anlayışında köklenmiş özgürlük, tercih, haklar ve rekabet gibi değerleri öne çıkarmaktadır. Liberalizme göre en temel gerçek bireydir ve toplum da hak sahibi bireylerden oluşur. Birey başkalarına zarar vermedikçe dilediğini yapabilecek, kendi "iyi" anlayışı çerçevesinde nasıl yaşaması gerektiğine kendisi karar verecektir. (Özipek, 2007, s. 35) Yine liberallere göre bireyin gerçek amacı, müphem ve geçici arzuların telkin ettiği değil, aklın sürekli ve kesin zorlamalarının emrettiği gibi, yeteneklerini tam ve uyumlu bir bütüne doğru en yüksek ve en ahenkli bir biçimde geliştirmektir (Humboldt, 2013, s. 97). Bunlarla birlikte bireycilik, sosyal grupların ve kolektivitelerin değil bireylerin merkezi önemine inanan, bireylerin çıkarlarının ahlaki bakımdan kolekti-

vitelerin çıkarlarından daha üstün olduğunu kabul eden görüştür. (Yayla, 2011, s. 34)

Neomuhafazakarlık ise kırılğan, yanılabilir ve sosyal bağımlılığı olan bir insan doğası anlayışına dayalı, otorite, disiplin, saygı ve ödev gibi değerleri savunmaktadır (Heywood, 2013, s. 111). Muhafazakârlara göre, bireyi önceleyen doğrudan Tanrı yaratısı olan toplumdur. Bireyi biçimlendiren toplumsal yaşamın temel amacı da bireysel özgürlükler değil, otorite olmalıdır. O halde bütün için parça, yani toplumsal ahenk için bireysel haklar feda edilebilir. Muhafazakâr düşüncenin otoriteyi haklı görmesinin nedeni budur. Kimin nerede duracağını, hangi hakların daha kutsal olduğunu ve dolayısıyla bazılarının görmezden gelinmesini belirleme yetkisi bireylere bırakılmamalıdır (Okutan, 2006, s. 309). Dolayısıyla kolektivizm de, kolektivitelerin bireyden daha gerçek olduğu ve toplumsal hayattan bahsederken veya siyasi, hukuki düzenlemeler yaparken bireylerden değil kolektivitelerden söz etmek; bireyleri değil, kolektiviteleri esas almak gerektiği inancına karşılık düşmektedir (Yayla, 2011, s. 110).

Neoliberal anlayış, birey özgürlüğünü serbest piyasadaki özgür rekabet alanı olarak görür. Ulus yapısını yıpratıcı içeriğinin sebebi ise küreselleşme ile olan yakın münasebetidir. Muhafazakârların serbest piyasa ile ilgili iyimser dönüşümü, neoliberallerin de özgürlük anlayışındaki hassasiyet ve birey vurgusunu yalnızca ekonomik alana indirgemelerine ve Yeni Sağ sentezinin oluşmasında bir ilmek daha örülmesine neden olmuştur.

Denetime tabi tutulmamış kapitalizmin amansız dinamizmi, muhafazakârlar tarafından sosyal bütünlüğü incittiği ve geleneksel kurumların otoritesini zayıflattığı düşüncesiyle itham edilir. Ayrıca, neoliberaler özgürlüğü, esas itibarıyla ekonomik açıdan piyasadaki tercih özgürlüğü olarak anlamalarına rağmen; bireysel sorumluluk ilkesinin, ahlaki olanlar gibi, diğer meselelere uzanmasına mani olmak oldukça zordur. Son olarak da piyasalar, ulusal sınırları dikkate almadığından, tutarlı neoliberalizm, anlamlı bir iktisadi, siyasi ve kültürel varlık olarak ulusu yıpratıcı küreselleşmeci ve uluslararası anlayışı ön planda tutan birtakım ihtimalleri barındırır (Heywood, 2013, s. 111-2).

Devletin rolü hakkındaki argüman, çok

defa, piyasa ile devlet veya kolektivizm ile bireycilik şeklinde ortaya konan yanıltıcı bir ikileme çelişik gözükür. Gerçekte ise, bu çelişik değer pozisyonları arasında çok sayıda ara kurumlar vardır. Dini kurumlar, gönüllü teşekküller ve hatta mahalli idareler bu ara kurumlara örnek olarak gösterilebilir. (Barry, 2012, s. 156)

SONUÇ

Kapitalist sistemlerin en öncelikli düşüncesi sermayenin önündeki engelleri aşmaktır. Konjonktürel olarak yaşamış olduğu krizleri bertaraf edebilmek için üretmiş olduğu çözüm yollarının ana hedefini de bu düşünce oluşturmaktadır.

Refah devletinin 1970'lerde yaşamış olduğu krizi önlemeye yönelik üretilen çözüm yolları iki adımdan oluşmaktaydı. Birincisi, devletin ekonomiye müdahale alanını minimize edip daha etkin ve verimli bir ekonomik sistem oluşturmaktı. Böylelikle hem ekonomi rahatlayıp kendi dengesine kavuşacak hem de görev alanı geniş ve karmaşıklaşan devletin yükü hafifleyip hantallaşan bürokrasi hızlanacaktı. İkinci adım ise, serbest piyasa düzeninin ve bireyciliğin yaratması muhtemel olan otorite boşluğunu ve ahlaki yozlaşmayı bizzat devlet eliyle önleyecek bir düzenin tesis edilmesiydi.

Yukarıda sözü edilen iki adım, Yeni Sağ sentezini oluşturan akımların ya da başka bir deyişle Yeni Sağ'ın bileşenlerinin neler olduğunu açık hale getirmektedir: Neoliberalizm ve Neomuhafazakarlık. Bu iki düşüncenin senteziyle yaşanan paradigma değişiminin mimarlığını iki lider yapmıştır: İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher ve ABD Başkanı Ronald Reagan. Bu iki isim hem küresel sermayenin önünü açarken, hem de bu sermayenin devletleri sembolikleştirmesinin önüne geçecek politikalar uygulayarak 1980'lerde dünya siyaset arenasına Yeni Sağ düşüncüyü armağan etmiştir. Küreselleşme vasıtasıyla diğer ulus devletlere de sirayet eden bu anlayış, kısa sürede egemen düşünce haline gelmiştir.

Yeni Sağ'ın bileşenlerinin birbirleriyle gerilimli hatta yer yer çelişkili kavramlara önem atfetmesi, Yeni Sağ'ın sağlam temellere oturtulmadığı veya tutarsız fikirler barındırdığı gibi bir anlama gelebilir. Nitekim Yeni Sağ'ı eleştirenler de, özellikle tutarsızlık ve çelişkiler bağlamında eleştirilerini yoğunlaştırmıştır.

Sentez oluşturmak için gerilimli veya çelişkili kavramları bir potada eritmek gerekir. Yeni Sağ da bir sentez olduğu için gerilimli ve çelişkili kavramlara yer vermiş fakat bunları bir potada eritmeyi başarmıştır. Söylem, ekonomik ve sosyal alanlar ve hedefler olarak ayrıldığında bu durum daha açık hale gelmektedir. Bu bağlamda, "en az hükümet, minimal devlet, bırakınız yapsınlar, serbest piyasa toplumu, seçme özgürlüğü, birey" gibi söylemler devletin ekonomik alandaki ağırlığının minimize edilip oluşturulacak özgürlük havasının da bu alanda esmesini sağlamaya yöneliktir. Buna karşılık "güçlü hükümet, toplumsal otorite, disiplinli toplum, hiyerarşi, itaat ve ulus" gibi söylemler ise devletin ekonomik alandan çekmiş olduğu otoritesini sosyal alanda daha yoğun hissettirmesi veya ekonomik alanda esen özgürlük havasının otorite bozukluğuna ve ahlaki yozlaşmaya meydan vermemesi içindir.

Özetle, Yeni Sağ'ın gerilimli veya çelişkili gibi görünen kavramlarına, amaçları ve alanları bağlamında bakıldığında, Yeni Sağ sentezin bir gerilimin değil işbölümü ve sınıflandırmanın sonucu ortaya çıktığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ashford, N. (1990), "Reaganomics and Thatcherism: From Ideas to Policy", The Heritage Foundation and Senior Lecturer in Politics at Ataffordshire Polytechnic, (November 7, 1989), England, (p. 1-8).
- Baltacı, C. (2004). "Yeni Sağ Üzerine Bir Eleştiri.", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C/S. 9(2): 359-373.
- Barry, P. N. (2012). Modern Siyaset Teorisi (3.Baskı), (Çev. M. Erdoğan, Y. Şahin). Ankara: Liberte Yayınları.
- Berktaş, F. (2010). Liberalizm: Tek Bir Teorik Pozisyona İndirgenmesi Olanaksız Bir İdeoloji. Örs (Ed.), 19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasi İdeolojiler (s. 49-114). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Bora, T. (2012). Türk Sağının Üç Hali (7. Baskı). İstanbul: Birikim Yayınları.
- Clark, A. (2013). "Were Margaret Thatcher and Ronald Reagan Inseparable Political Allies?", History In The Making, V/N. 2(2): 21-29.
- Çaha, Ö. (2012). Dört Akım Dört Siyaset (5.Baskı). Ankara: Orion Kitabevi.
- Çelik, A. (2005). "Refah Devletinde Kriz ve Yeniden Yapılanma", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, S. (50): 301-320.
- Demir, Ö. ve Acar, M. (Ed). (2005). Sosyal Bilimler Sözlüğü. (6.Baskı). İstanbul: Adres Yayınları.
- Güler, E. Z. (2010). Muhafazakârlık: Kadim Geleneğin Savunusundan Faydacılığa. Örs (Ed.), 19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasi İdeolojiler (s. 117-162). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Güzelsarı, S. (2003). "Neoliberal Politikalar ve Yönetişim Modeli", Amme İdaresi Dergisi, C/S. 36(2): 17-34.
- Haldun, İ. (2009). Devlet (3. Baskı), (Çev. O. Arpaçukuru). İstanbul: İlke Yayıncılık.
- Heywood, A. (2012). Siyasetin Temel Kavramları (Çev. H. Özler). Ankara: Adres Yayınları.
- Heywood, A. (2013). Siyasi İdeolojiler (5.Baskı), (Çev. A. K. Bayram). Ankara: Adres Yayınları.
- Hoover, K. R. (1988). "Response To King On New Right Ideology", Society For Comparative Studies In Society And History, V/N. 30(4): 800-803.
- Humboldt, W. V. (2013). Devlet Faaliyetinin Sınırları (3.Baskı), (Çev. B. Seçilmişoğlu). Ankara: Liberte Yayınları.
- Mises, L. V. (2010). Kadir-i Mutlak Devlet: Totaliter Devlet ve Topyekûn Savaşın Yükselişi (Çev. Y. Şahin). Ankara: Liberte Yayınları.
- Okutan, M. Ç. (2006). "Adalet ve Kalkınma Partisi: Muhafazakâr Demokrat mı, Hıristiyan Demokrasinin Müslüman Versiyonu Mu?", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C/S. 8(1): 307-324.
- Özipek, B. B. (2007). Devlet: Teorik Bir Analiz. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Pehlivan, O. (2009). Kamu Maliyesi. Trabzon: Derya Kitabevi.
- Poggi, G. (2014). Devlet: Doğası, Gelişimi ve Geleceği (4.Baskı), (Çev. A. Babacan). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Roskin, M. G. (2011). Çağdaş Devlet Sistemleri Siyaset, Coğrafya, Kültür (2.Baskı), (Çev. B. Seçilmişoğlu), Ankara: Adres Yayınları.
- Şener, B. ve Çolak, Ç. D. (2015), "Türkiye'de Yeni Sağ'ın Kamu Yönetimi Anlayışı: Turgut Özal ve ANAP), The Journal of Academic Social Science, C/S. 3(18): 393-417.
- Tortop, N., İsbir, E. G., Aykaç, B., Yayman, H., Özer, M. A. (2012). Yönetim Bilimi (9.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Türk, H. B. (2008). İdeoloji. Türköne (Ed.), Siyaset (s. 105-145). Ankara: Lotus Yayınevi.
- Uçar, Fuat (2015). Türk Siyasi Hayatında Milliyetçi Cephe Hükümetleri, Berikan Yayınevi, Ankara, 474 sayfa.
- Yayla, A. (Ed). (2011). Siyasi Düşünceler Sözlüğü, (5.Baskı). Adres Yayınları, Ankara.
- Yürekli, F. (2007). Globalleşen Dünyada Liberalizm, Yeni Sağ ve Türkiye, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

